

Tamara Galbarczyk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ROLA BANKÓW W ZARZĄDZANIU FINANSAMI PRZEDSIĘBIORSTW – WYBRANE ASPEKTY

1. Wstęp

Przedsiębiorstwa powinny poszukiwać optymalnej struktury kapitału, umożliwiającej maksymalizację zyskowności kapitałów własnych, przy zachowaniu płynności oraz zdolności do obsługi zadłużenia [Bień 2002, s. 201].

Dla pokrycia niedoborów środków finansowych przedsiębiorstwa mogą emitować papiery wartościowe. Wiąże się z tym ponoszenie określonych kosztów, a ponadto z takiej możliwości korzystają zwykle przedsiębiorstwa duże, o uznanej pozycji, które nie mają problemów ze zbytem wyemitowanych walorów [Machała 2004, s. 225].

Korzystające z emisji dłużnych papierów krótkoterminowych podmioty jako najważniejsze korzyści wymieniają możliwości dywersyfikacji źródeł finansowania działalności i niższe koszty obsługi programów emisji niż kredytu bankowego [Onoszko 2004, s. 58].

Skalę emisji dłużnych papierów przedsiębiorstw według danych Fitch Polska SA zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1. Emisja dłużnych papierów wartościowych przedsiębiorstw (stan zadłużenia na koniec roku)

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Emisja obligacji przedsiębiorstw o terminie zapadalności powyżej 1 roku (w mln zł)	2319,8	4529,5	5288,2	7258,5	8919,8	8826,8
Liczba emitentów obligacji	51	53	59	69	82	80
Emisja krótkoterminowych papierów dłużnych przedsiębiorstw (w mln zł)	12 719,8	11 543,5	11 055,2	9935,3	8604,3	12 885,2
Liczba emitentów krótkoterminowych papierów dłużnych	309	272	232	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Fitch Polska SA: *Polski rynek pozaskarbowych papierów dłużnych. Podsumowanie IV kwartału 2003 r. i 2003 roku*, s. 1; *Polski rynek pozaskarbowych papierów dłużnych. Podsumowanie IV kwartału 2004 r. i 2004 roku*, s. 1; *Podsumowanie IV kwartału 2005 r. i 2005 roku na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, s. 1; *Podsumowanie IV kwartału 2006 r. i 2006 roku na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, s. 1.

W latach 2001-2005 zmieniała się struktura emisji na korzyść obligacji o terminie zapadłości powyżej jednego roku, których wartość wzrosła w analizowanym okresie przeszło trzykrotnie. Spada z kolei zainteresowanie emisją krótkoterminowych papierów dłużnych. Według stanu na koniec czerwca 2006 r. 84 przedsiębiorstwa wyemitowały obligacje o terminie zapadalności powyżej jednego roku o wartości 9,12 mld zł. Wartość wyemitowanych przez przedsiębiorstwa krótkoterminowych papierów dłużnych osiągnęła poziom 10,5 mld zł [Podsumowanie II kwartału 2006 r..., s. 1]. Tendencja ta odwróciła się na koniec 2006 r. Wartość wyemitowanych obligacji o terminie zapadalności powyżej 1 roku spadła do 8,8 mld zł, a wyemitowanych krótkoterminowych papierów dłużnych wzrosła do 12,9 mld zł, czyli o 49,8% [Podsumowanie IV kwartału 2006 r..., s. 1].

Nabycie papierów wartościowych wyemitowanych przez inne podmioty może być traktowane z kolei jako forma lokaty kapitału albo rezerwa płynności. Takie inwestycje dają dochody zwykle większe niż w przypadku lokat bankowych, ale wiąże się z nimi ryzyko niewypłacalności emitenta.

Wartość nabytych przez przedsiębiorstwa papierów pozaskarbowych zaprezentowano w tab. 2.

Tabela 2. Przedsiębiorstwa jako nabywcy pozaskarbowych papierów dłużnych (według wartości nominalnej)

Wyszczególnienie	Stan na 30.11.2005 r. w mln zł	Stan na 31.05.2006 r. w mln zł	Stan na 30.11.2006 r. w mln zł
Papiery bankowe	956,1	1777,6	1116,1
Listy zastawne	3,2	3,2	0,0
Obligacje komunalne	72,1	51,9	67,2
Pozostałe instrumenty dłużne, w tym:	6132,4	5979,6	6610,9
– o terminie zapadłości do 1 roku	3290,8	3401,0	4139,3
– o terminie zapadłości powyżej 1 roku	2841,6	2578,6	2471,6
Razem	7163,8	7812,3	7794,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Fitch Polska SA: *Podsumowanie IV kwartału 2005 r. i 2005 roku na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, s. 6; *Podsumowanie II kwartału 2006 r. na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, s. 6; *Podsumowanie IV kwartału 2006 r. i 2006 roku na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce*, s. 6.

Według stanu na 30.11.2005 r. przedsiębiorstwa nabyły 27,66% pozaskarbowych papierów dłużnych [Rating&Rynek 2005, s. 19] o wartości 7,2 mld zł. Z kolei według stanu na 31.05.2006 r. zakupiły one 27,99% pozaskarbowych instrumentów dłużnych o wartości 7,8 mld zł. Przedsiębiorstwa posiadały w swoich portfelach ponad 32% wszystkich emisji obligacji korporacyjnych oraz „niebankowych” krótkoterminowych papierów dłużnych, a także ponad 29% wyemitowanych bankowych papierów dłużnych [Podsumowanie II kwartału 2006 r..., s. 6].

Według stanu na 30.11.2006 r. przedsiębiorstwa zakupiły z kolei 25,1% pozaskarbowych papierów dłużnych o wartości 7,8 mld zł. Posiadały one, podobnie jak

przed rokiem, 32% wszystkich emisji obligacji korporacyjnych i „niebankowych” krótkoterminowych instrumentów dłużnych oraz ponad 16% wyemitowanych bankowych papierów wartościowych [Podsumowanie IV kwartału 2006 r...., s. 6].

Jako najczęstsze przyczyny lokowania wolnych środków w krótkoterminowe papiery dłużne przedsiębiorstwa wymieniają wysoką rentowność, krótki termin wykupu i wysoki rating emitenta [Onoszek 2004, s. 62].

Oprócz pozaskarbowych papierów dłużnych przedsiębiorstwa mogą nabywać papiery wyemitowane przez Skarb Państwa, np. bony i obligacje skarbowe. Strukturę podmiotową zadłużenia Skarbu Państwa z tytułu wyemitowanych papierów na rynku krajowym ujęto w tab. 3.

Tabela 3. Struktura podmiotowa zadłużenia Skarbu Państwa (w mln zł)

Nabywcy papierów skarbowych	Obligacje skarbowe		Bony skarbowe		Razem	
	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2006
I. Inwestorzy zagraniczni	68 657,13	74 370,55	274,29	6,48	68 931,42	74 377,03
II. Inwestorzy krajowi, w tym:	218 343,22	249 880,08	24 125,71	25 793,52	242 468,93	275 673,60
1. Fundusze emerytalne	52 839,44	69 413,31	1 984,96	2 496,55	54 824,40	71 909,86
2. Banki komercyjne	61 395,76	67 741,69	9 756,61	10 804,86	71 152,37	78 546,55
3. Zakłady ubezpieczeniowe	51 402,96	56 409,84	1 895,91	1 993,83	53 298,87	58 403,67
4. Fundusze inwestycyjne	27 113,40	34 186,02	1 984,57	2 464,52	29 097,97	36 650,54
5. Osoby fizyczne	15 228,63	12 061,49	1 647,91	810,34	16 876,54	12 871,83
6. Podmioty niefinansowe	4 360,86	3 552,09	2 289,12	1 416,44	6 649,98	4 968,53
7. Inne podmioty	6 002,17	6 515,64	4 566,63	5 806,98	10 568,80	12 322,62
Razem (I + II)	287 000,35	324 250,63	24 400,00	25 800,00	311 400,35	350 050,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MF dotyczących struktury podmiotowej zadłużenia (www.mf.gov.pl – 19.02.2008).

Jak wynika z tab. 3, według stanu na koniec 2005 r. podmioty niefinansowe (w tym przedsiębiorstwa) nabyły skarbowe papiery wartościowe o wartości 6,6 mld zł, co stanowiło 2,1% wartości tych walorów wyemitowanych na rynku krajowym ogółem. W roku 2006 wartość nabytych przez te podmioty papierów skarbowych spadła do 5 mld zł, co stanowiło 1,4% wartości tych walorów ogółem.

W operacjach zarówno emisji, jak i nabywania papierów wartościowych przedsiębiorstwa mogą korzystać z pośrednictwa banków. Bank może tu pełnić funkcję np. organizatora lub agenta emisji, dealera, depozytariusza [Nowak 1999, s. 70; Dębski 2003, s. 38]. Banki mogą także pełnić funkcję gwaranta wyemitowanych przez przedsiębiorstwa walorów [Ostrowska 2005, s. 82]. Podejmując decyzje finansowe, przedsiębiorstwa mogą ponadto korzystać z innych produktów bankowych o charakterze lokacyjnym (w sytuacji posiadania nadwyżki środków) lub pożyczkowym (w sytuacji zgłaszania popytu na pieniądź). Banki oferują tu całą gamę produktów, poczynwszy od najbardziej klasycznych (działalność depozytowa i kredytowa) do nowoczesnych produktów bankowości inwestycyjnej [Walkiewicz 2001, s. 28 i nast.].

Zestawienie danych w zaprezentowanych w tab. 1-3 pokazuje skalę zaangażowania przedsiębiorstw w pozyskiwanie kapitałów obcych w drodze emisji papierów wartościowych oraz w lokowanie wolnych środków na rynku finansowym w wyemitowane przez inne podmioty papiery wartościowe. Stanowi to tło dla dalszych rozważań.

Celem opracowania jest wykazanie, że podstawową formą lokowania środków przez przedsiębiorstwa pozostają depozyty bankowe, podstawową zaś formą pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania są kredyty bankowe. Niezależnie od zmian we współczesnej bankowości, rozszerzania i udoskonalania oferty, pojawiają się nowych instrumentów rynku finansowego, klasyczne operacje depozytowo-kredytowe wydają się pozostawać nadal ważnym aspektem współpracy przedsiębiorstw i banków.

2. Wybrane produkty bankowe dla przedsiębiorstw

Bank jest instytucją, która dzięki charakterowi działalności i spełnianym funkcjom ułatwia przedsiębiorstwom bieżące funkcjonowanie i rozwój. Do podstawowych aspektów współpracy przedsiębiorstwa z bankiem można zaliczyć bieżącą obsługę operacji finansowych oraz możliwości lokowania wolnych środków pieniężnych, a z drugiej strony uzyskiwanie środków na finansowanie działalności bieżącej i inwestycyjnej [Grzywacz 2000, s. 13-14].

2.1. Depozyty i lokaty bankowe jako forma lokowania wolnych środków przedsiębiorstw

Wśród klasycznych form uzyskiwania środków na finansowanie działalności przez banki w ramach tzw. operacji pasywnych można wymienić przyjmowanie depozytów i lokat [Iwanicz-Drozdowska, Jaworski, Zawadzka 2006, s. 116].

Przedsiębiorstwa dysponujące nadwyżką środków finansowych mogą je lokować na rachunkach bieżących w formie tzw. depozytów a'vista i na rachunkach lokat terminowych. Depozyty a'vista to przejściowe nadwyżki finansowe, którymi przedsiębiorstwo może dysponować w każdym czasie, czyli typowy pieniądz transakcyjny. Ze względu na wysokie koszty obsługi i dużą płynność środki te są zwykle nisko oprocentowane. Z kolei depozyty terminowe są zwykle lokowane na czas oznaczony (z możliwością lub – rzadziej – bez możliwości wcześniejszego wycofania) albo na czas nieokreślony, z możliwością dostępu za wypowiedzeniem. Są one wyżej oprocentowane niż depozyty bieżące. Banki oferują zróżnicowane terminy i warunki przyjmowania tych depozytów, dopuszczając ponadto możliwość indywidualnych negocjacji dla najlepszych klientów.

Wielkość depozytów zgromadzonych w bankach przez przedsiębiorstwa, z podziałem na depozyty bieżące i terminowe oraz złotowe i walutowe, zaprezentowano w tab. 4.

W latach 2002-2005 wartość depozytów przedsiębiorstw w sektorze bankowym sukcesywnie rosła, osiągając na koniec 2005 r. stan ponad 99 mld zł, z czego ponad 97 mld zł przedsiębiorstwa ulokowały w bankach komercyjnych. W strukturze depozytów w całym analizowanym okresie dominowały depozyty złotowe i depozyty bieżące. Depozyty bieżące, pomimo niskiego oprocentowania, stanowiły w kolejnych latach ponad 50% depozytów przedsiębiorstw w bankach komercyjnych.

Tabela 4. Depozyty przedsiębiorstw w sektorze bankowym (w mln zł)

Wyszczególnienie		2002	2003	2004	2005
Depozyty w sektorze bankowym ogółem, w tym:	złote	44 984,5	56 620,7	69 971,8	79 179,6
	waluty obce	9 808,4	11 651,2	14 957,1	20 023,8
	razem	54 792,9	68 271,9	84 928,9	99 203,4
Depozyty w bankach komercyjnych, w tym:	złote	43 947,6	55 279,8	68 302,1	77 053,7
	waluty obce	9 807,8	11 650,2	14 951,4	20 004,5
	razem	53 755,4	66 930,0	83 253,5	97 058,2
Depozyty bieżące	złote	23 373,5	28 209,0	34 471,0	42 208,5
	waluty obce	5 978,3	6 859,2	9 860,3	12 478,6
	razem	29 351,8	35 068,2	44 331,3	54 687,1
Depozyty terminowe, zablokowane i z terminem wypowiedzenia	złote	20 574,1	27 070,8	33 831,1	34 845,2
	waluty obce	3 829,5	4 791,0	5 091,1	7 525,9
	razem	24 403,6	31 861,8	38 922,2	42 371,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja finansowa banków w 2003 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2004, s. 44; *Sytuacja finansowa banków w 2004 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2005, s. 48; *Sytuacja finansowa banków w 2005 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2006, s. 44-46.

Wielkość zgromadzonych na koniec 2005 r. depozytów bieżących i terminowych znacznie (przeszło dziesięciokrotnie) przekraczała inwestycje przedsiębiorstw w pozaskarbowe dłużne papiery wartościowe w analogicznym okresie. W stosunku do nabytych skarbowych i pozaskarbowych papierów wartościowych przewaga depozytów bankowych była z kolei ponad siedmiokrotnie wyższa. Świadczy to o dużym zainteresowaniu ze strony przedsiębiorstw lokowaniem środków w formie depozytów i lokat.

2.2. Kredyty bankowe jako forma finansowania działalności przedsiębiorstwa

W ramach usług finansujących banki oferują przedsiębiorstwom operacje udzielania kredytów lub przyrzeczenia udzielenia kredytu na wypadek, gdyby kredytobiorca nie mógł się wywiązać ze zobowiązania wobec osoby trzeciej [Iwanicz-Drozdowska, Jaworski, Zawadzka 2006, s. 117]. Kredyty mogą być przeznaczone zarówno na finansowanie działalności bieżącej (obrotowe), jak i na inwestycje.

Kredyt jest tradycyjnym i najprostszy instrumentem uzupełnienia własnych zasobów finansowych. Z jego zaciągnięciem wiązą się jednak określone koszty, konieczność zapewnienia akceptowalnych przez bank zabezpieczeń kredytowych

oraz przejścia procedury kredytowej, w tym pozytywnej oceny zdolności kredytowej, która, pomijając przypadki szczególne, stanowi podstawowy wymóg przy udzielaniu kredytu zgodnie z ustawą Prawo bankowe.

Wielkości kredytów zaciągniętych przez przedsiębiorstwa z podziałem na różne ich rodzaje ujęto w tab. 5.

Tabela 5. Kredyty sektora bankowego dla przedsiębiorstw (w mln zł)

Wyszczególnienie		2002	2003	2004	2005
W rachunku bieżącym	banki komercyjne	19 605,1	19 335,0	20 893,1	24 718,8
	banki spółdzielcze	b.d.	723,6	897,8	1070,7
Dyskontowe	banki komercyjne	950,9	763,7	767,3	493,5
	banki spółdzielcze	b.d.	9,7	10,1	9,4
Eksportowe	banki komercyjne	1434,7	954,4	441,9	342,8
	banki spółdzielcze	b.d.	0,0	0,0	0,0
Operacyjne	banki komercyjne	40 228,1	40 559,6	37 425,4	34 537,4
	banki spółdzielcze	b.d.	655,2	753,2	853,5
Na inwestycje	banki komercyjne	40 002,9	40 912,8	36 269,9	38 061,9
	banki spółdzielcze	b.d.	626,0	919,9	1 114,3
Na nieruchomości	banki komercyjne	9291,3	12 351,9	13 958,8	15 464,4
	banki spółdzielcze	b.d.	131,5	217,7	309,5
Na zakup papierów wartościowych	banki komercyjne	17,2	255,4	123,6	9,0
	banki spółdzielcze	b.d.	0,0	0,0	0,0
Związane z kartami kredytowymi	banki komercyjne	157,2	152,7	164,5	219,2
	banki spółdzielcze	b.d.	0,1	0,2	0,3
Pozostałe kredyty i pożyczki	banki komercyjne	4867,7	4268,1	4033,9	3710,1
	banki spółdzielcze	b.d.	211,7	242,9	199,7
Kredyty ogółem	banki komercyjne	116 555,1	119 553,6	114 078,4	117 557,1
	banki spółdzielcze	b.d.	2357,8	3041,8	3557,4
Kredyty sektora bankowego łącznie		116 555,1	121 911,4	117 120,2	121 114,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja finansowa banków w 2003 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2004, s. 42; *Sytuacja finansowa banków w 2004 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2005, s. 45 i 68; *Sytuacja finansowa banków w 2005 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2006, s. 42 i 63.

Wielkość kredytów sektora bankowego dla przedsiębiorstw zwiększyła się ze 116,6 mld zł według stanu na koniec 2002 r. do 121,1 mld zł na koniec 2005 r. Największym zainteresowaniem wśród przedsiębiorstw cieszyły się kredyty inwestycyjne (ponad 30% kredytów łącznie w całym analizowanym okresie), kredyty operacyjne (ponad 30% kredytów ogółem w latach 2002-2004 i prawie 30% kredytów ogółem w 2005 r.), kredyty w rachunku bieżącym (ponad 16% w latach 2002 i 2003, ponad 18% w 2004 r. i ponad 21% w 2005 r.) i kredyty na zakup nieruchomości (prawie 8% w 2002 r., ponad 10% w 2003 r., ponad 12% w 2004 r. i ponad 13% w roku 2005 r.).

W analogicznym okresie zadłużenie przedsiębiorstw z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wzrosło z 16,1 mld zł w 2002 r. do 17,5 mld zł w 2005 r. W 2006 r. stan tego zadłużenia wyniósł 21,7 mld zł.

Wielkość zaciągniętych kredytów przeszło siedmiokrotnie przewyższała wartość środków uzyskanych przez przedsiębiorstwa z emisji papierów dłużnych w latach 2002-2003 i prawie siedmiokrotnie w latach 2004-2005. Zestawienie to świadczy o dużym zainteresowaniu przedsiębiorstw klasycznymi formami finansowania ich działalności. Może to wynikać z tego, że zwłaszcza mniejsze przedsiębiorstwa, ze względu na koszty, sięgają jednak po kredyty bankowe i inne formy finansowania zewnętrznego (jak np. leasing).

3. Podsumowanie

Aby przedsiębiorstwo mogło prowadzić działalność gospodarczą, powinno dysponować odpowiednim majątkiem. Źródłem finansowania tego majątku są fundusze własne, wnoszone przez właścicieli w formie rzeczowej lub pieniężnej, których uzupełnieniem są kapitały obce, pozyskane w drodze zaciągnięcia kredytów bankowych lub handlowych (kupieckich) albo pożyczek na rynku finansowym – poprzez wyemitowanie obligacji lub krótkoterminowych papierów dłużnych. Z kolei posiadane nadwyżki finansowe przedsiębiorstwa mogą lokować w bankach lub na rynku finansowym, nabywając papiery wartościowe wyemitowane przez inne podmioty.

W ostatnich latach emisja papierów dłużnych cieszy się coraz większym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorstw. Z pozyskiwaniem środków w takiej formie wiąże się wiele zalet opisanych w literaturze. Chociaż przedstawione dane potwierdzają wzrost zainteresowania emisją takich walorów, to jednak znacznie większe zaangażowanie w finansowaniu działalności przedsiębiorstw wykazują kredyty bankowe, stanowiące klasyczną formę finansowania zewnętrznego z udziałem banków, i to pomimo powszechnego narzekania na przewlekłe i drobiazgowo procedury kredytowe, wysokie koszty i nadmierne wymagania ze strony banków co do zabezpieczeń kredytowych. Wartość kredytów bankowych dla przedsiębiorstw niemal siedmiokrotnie przewyższała wartość emisji dłużnych papierów wartościowych przedsiębiorstw w analizowanym okresie. Te pozytywne zmiany w tym zakresie wymusza jednak w ostatnich latach rosnąca konkurencja na rynku usług bankowych.

Z drugiej strony, pomimo malejących stóp procentowych, wciąż dużym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorstw cieszą się depozyty lokowane w bankach. Chociaż ich dochodowość maleje, przedsiębiorstwa zdecydowanie więcej środków lokują w takiej formie, niż w inwestycje w skarbowe i pozaskarbowe papiery dłużne (na koniec 2005 r. wartość depozytów przekraczała inwestycje przedsiębiorstw w pozaskarbowe dłużne papiery wartościowe przeszło dziesięciokrotnie, a inwestycje w nabyte skarbowe i pozaskarbowe papiery wartościowe – przeszło sied-

miokrotnie). Ważniejsze niż dochód wydaje się być w tym przypadku bezpieczeństwo środków powierzonych bankom.

Trzeba tu jednak zwrócić uwagę, że BFG w ramach działalności gwarancyjnej nie byłby w stanie zwrócić zgromadzonych w bankach depozytów przedsiębiorstw na wypadek masowej upadłości banków. Skalę zabezpieczenia depozytów przedsiębiorstw utworzonymi przez banki funduszami ochrony środków gwarantowanych (FOŚG) zaprezentowano w tab. 6.

Tabela 6. Depozyty bankowe i ich zabezpieczenie FOŚG

Lata	Depozyty sektora niefinansowego (w mln zł)	Depozyty przedsiębiorstw (w mln zł)	Utworzone FOŚG (w mln zł)	Pokrycie przez FOŚG depozytów (w %)	
				sektora niefinansowe- go	przedsiębiorstw
2002	278 467,0	54 792,9	1245,4	0,5	2,3
2003	288 982,0	68 271,9	1264,3	0,4	1,9
2004	302 829,5	84 928,9	826,5	0,3	1,0
2005	329 134,3	99 203,4	476,0	0,1	0,5

Źródło opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja finansowa banków w 2005 r. Synteza*, NBP, Warszawa, maj 2006, s. 44-45; *Raport Roczny 2004*, BFG, Warszawa 2005, s. 31 i *Raport Roczny 2005*, BFG, Warszawa 2006, s. 10.

Pokrycie utworzonymi przez banki FOŚG depozytów sektora niefinansowego w całym okresie nie przekracza 1%, a depozytów przedsiębiorstw – 3%. Rozumowanie jest uproszczone, bo nie wszystkie depozyty podlegają ochronie, a na pokrycie środków gwarantowanych mogą być (oprócz FOŚG) przeznaczone także inne środki stanowiące źródło finansowania działalności BFG. Poza tym istnieje możliwość zaciągnięcia kredytu w NBP, a RM może podnieść ustawowe stawki FOŚG i obowiązkowych opłat rocznych. Z drugiej strony w ostatnich latach, nawet jeśli dochodziło do upadłości banków, nie było potrzeby sięgania po środki FOŚG, gdyż na spełnienie warunków gwarancji wystarczały środki upadłych banków.

Ze względu na obszerność tematu w rozważaniach pominięto inwestycje przedsiębiorstw w akcje, udziały i fundusze inwestycyjne.

Literatura

- Bień W., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa 2002.
- Dębski W., *Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
- Grzywacz J., *Współpraca przedsiębiorstwa z bankiem*, wydanie 3, Difin, Warszawa 2000.
- Iwanicz-Drozdowska M., Jaworski W.L., Zawadzka Z., *Bankowość. Zagadnienia podstawowe*, Poltext, Warszawa 2006.
- Machała R., *Praktyczne zarządzanie finansami firmy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Nowak M., *Emisja papierów komercyjnych w Polsce*, Twigger, Warszawa 1999.
- Onoszko J., *Rynek krótkoterminowych papierów dłużnych przedsiębiorstw (KPDP) w Polsce i w krajach wysoko rozwiniętych*, Materiały i Studia NBP, nr 183, wyd. NBP, Warszawa 2004.

Ostrowska E., *Banki na rynkach kapitałowych*, PWE, Warszawa 2005.

Podsumowanie II kwartału 2006 r. na rynku pozaskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce, www.fitchpolska.com.pl.

Podsumowanie IV kwartału 2006 oraz roku 2006 na rynku nieskarbowych instrumentów dłużnych w Polsce, www.fitchpolska.com.pl.

„Rating&Rynek” 2005 nr 24, www.fitchpolska.com.pl.

Walkiewicz R., *Bankowość inwestycyjna*, Poltext, Warszawa 2001.

THE ROLE OF BANKS IN THE MANAGEMENT OF FINANCES OF ENTERPRISES – SELECTED ASPECTS

Summary

When conducting economic activity, enterprises should seek the optimal capital structure. The enterprise's own funds can be supplemented by outside capital derived from banks or mercantile credit or from the issuance of short- and long-term debt securities. Excess funds of the enterprise can in turn be invested through banks or other financial institutions. The traditional form of investment of free funds is to deposit them in a bank. An alternative to bank deposits is to purchase securities issued by other entities.

Despite the increased interest by enterprises in both the issuance of and investment of excess funds in debt securities, which is corroborated by figures, there is no decrease in the interest in co-operation with banks at all.

As the figures show, the value of funds deposited in banks over the whole period investigated not only rose but also exceeded many times the banks' investments in treasury and non-treasury debt securities. Because the subject is very broad, our discussion did cover investment by enterprises in shares, stakes, or investment funds. More than half the funds deposited by enterprises in banks over the whole period were, moreover, low-interest current deposits. What was more important than the low profit of bank deposits was apparently the greater security of funds entrusted to the banks.

Similarly, the value of loans raised from the banks, which is a classical way of outside funding, exceeded several times the amount of funds obtained by the enterprises through the issuance of debt securities. The latter form of raising capital may, however, be unavailable, especially to smaller entities.